

Рекомендації щодо складання освітньої програми закладів загальної середньої освіти

Освітня програма – це єдиний комплекс освітніх компонентів, спланованих і організованих закладом загальної середньої освіти для досягнення учнями результатів навчання. Основою для розроблення освітньої програми є Державний стандарт загальної середньої освіти відповідного рівня.

Відповідно до чинного законодавства освітньою програмою (освітніми програмами) визначається зміст освіти в конкретній школі. Освітня програма розробляється та реалізується школою самостійно.

Освітня програма являє собою документ, що визначає зміст освіти в конкретному закладі та технології реалізації цього змісту. Недоцільно включати в освітню програму закладу матеріали та розділи, що дублюють його статут, програму розвитку та річний план роботи школи. Крім того, оскільки розробляти освітню програму має кожний освітній заклад, цей документ не повинен бути перевантажений теоретичними та дослідницькими матеріалами.

Освітня програма має містити:

- загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою;
- перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей та/або предметів, дисциплін тощо, логічну послідовність їх вивчення;
- форми організації освітнього процесу;
- опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- інші освітні компоненти (за рішенням закладу загальної середньої освіти).

Освітня програма схвалюється педагогічною радою закладу освіти та затверджується його керівником.

Міністерство освіти і науки України затверджує типові освітні програми, які спрямовані на реалізацію мети та завдань освітньої галузі. Заклади загальної середньої освіти можуть використовувати типові або інші освітні програми.

Освітні програми, що розробляються на основі типових освітніх програм, не потребують окремого затвердження центральним органом забезпечення якості освіти.

На основі освітньої програми заклад освіти складає та затверджує навчальний план, який конкретизує організацію освітнього процесу.

Навчальні програми предметів та курсів створюють вчителі (самостійно або об'єднавшись) на основі Стандарту, або за зразком типової (модельної) навчальної програми. Також Типові освітні програми визначають:

- загальний обсяг навчального навантаження
- орієнтовну тривалість вивчення окремих навчальних предметів
- можливі взаємозв'язки між навчальними предметами та послідовність їх вивчення
- очікувані результати навчання учнів
- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за тією чи тією Типовою освітньою програмою.

Усі Типові освітні програми розроблені на виконання Закону про освіту та відповідних Державних стандартів:

- початкової загальної освіти (постанова КМУ від 20.04.2011 № 462)
- базової та повної загальної середньої освіти (постанова КМУ від 23.11.2011 № 1392)
- базової та повної загальної середньої освіти (постанова КМУ від 23.11.2011 № 1392)
- базової і повної загальної середньої освіти (постанова КМУ від 14.01.2004 № 24).

При формуванні освітньої програми керуємося наступними документами:
Закон «Про освіту»

Стаття 33. Освітня програма

«1. Основою для розробки освітньої програми є стандарт освіти відповідного рівня.

*2. Освітня програма містить:
вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою;
перелік освітніх компонентів та їх логічна послідовність;
загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти.*

3. Освітні програми розробляються закладами освіти, науковими установами, іншими суб'єктами освітньої діяльності та затверджуються у порядку, визначеному спеціальними законами.

Заклади дошкільної, середньої та позашкільної освіти можуть використовувати Типові освітні програми або розробляти та затверджувати власні освітні програми, які акредитуються у випадках та порядку, встановлених спеціальними законами.

Заклади спеціалізованої освіти, освітні об'єднання та освітні комплекси можуть розробляти і затверджувати власні наскрізні освітні програми, які охоплюють різні рівні освіти та акредитуються у встановленому порядку.

4. Освітні програми початкової освіти не можуть передбачати поглибленого вивчення навчальних предметів, за винятком спеціалізованої освіти.

Освітні програми базової загальної середньої освіти можуть передбачати поглиблене вивчення окремих навчальних предметів.

Освітні програми профільної середньої освіти можуть бути академічного або професійного спрямування. Здобуття освіти за однією із зазначених освітніх програм (незалежно від її спрямування) не обмежує особу у продовженні освіти на наступному рівні освіти.

Освітні програми дошкільної і загальної середньої освіти можуть мати корекційно-відновлювальний складник для дітей-інвалідів, дітей, які потребують особливих умов догляду, дітей з особливими освітніми потребами.

5. Порядок розроблення та затвердження типових освітніх програм регулюється спеціальними законами».

Закон «Про загальну середню освіту»

Стаття 15 (із змінами, внесеними згідно із Законом № 2442-VI від 06.07.2010 ; в редакції Закону № 2145-VIII від 05.09.2017)

«1. Освітня програма - це єдиний комплекс освітніх компонентів, спланованих і організованих закладом загальної середньої освіти для досягнення учнями визначених відповідним Державним стандартом загальної середньої освіти результатів навчання.

Основою для розроблення освітньої програми є відповідний Державний стандарт загальної середньої освіти.

2. Освітня програма має містити:

загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти;

вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою;

перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей та/або предметів, дисциплін тощо, логічну послідовність їх вивчення;

форми організації освітнього процесу;

опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;

інші освітні компоненти (за рішенням закладу загальної середньої освіти).

3. Освітня програма схвалюється педагогічною радою закладу освіти та затверджується його керівником.

4. Освітня програма має передбачати освітні компоненти для вільного вибору здобувачів освіти.

5. Освітні програми, що розробляються на основі типових освітніх програм, не потребують окремого затвердження центральним органом забезпечення якості освіти.

6. Освітня програма може бути розроблена для одного і для декількох рівнів освіти (наскрізна освітня програма).

7. Кожна освітня програма має передбачати досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей), визначених відповідним Державним стандартом загальної середньої освіти.

8. На основі освітньої програми заклад освіти складає та затверджує навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу».

Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти I ступеня, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 407

Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти II ступеня, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405

Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 406 (11 клас)

Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408 (10 клас)

При формуванні навчального плану для 10 класу:

1. Обов'язково-вибіркові предмети: інформатика, технології і мистецтво. В закладі можуть обрати лише два з них. Отже, один з перерахованих предметів в школі не вивчатиметься.

Обрані два предмети можуть вивчатися за двома схемами:

А) один предмет в 10 класі по 3 години на тиждень, а інший в 11 класі – також по 3 години на тиждень;

Б) обидва предмети можна вивчати і в 10 і в 11 класах по 1,5 години на тиждень.

Факультативи, курси за вибором та спецкурси входять до гранично-допустимого навантаження. Гранично-допустиме навантаження рахується на кожного окремого учня.

Орієнтовна структура освітньої програми загальноосвітнього закладу (школи, гімназії, ліцею)

Розділ 1. Призначення школи (гімназії, ліцею) та засіб його реалізації.

Розділ 2. Опис «моделі» випускника школи (гімназії, ліцею).

Розділ 3. Цілі та задачі освітнього процесу школи (гімназії, ліцею).

Розділ 4. Навчальний план та його обґрунтування.

Розділ 5. Особливості організації освітнього процесу та застосовуваних у ньому педагогічних технологій.

Розділ 6. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми.

Розділ 7. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми.

Дані розділи можна доповнити іншими на розсуд закладу.

Рекомендації щодо змісту розділів програми

Розділ 1

Призначення школи (гімназії, ліцею) та засіб його реалізації

- обґрунтування та формулювання призначення конкретного освітнього закладу (формулюється на підставі статусу закладу, визначається й обґрунтовується особливостями зовнішнього середовища освітнього закладу, його можливостями, історично сформованим місцем закладу в освітньому просторі міста, району, мікрорайону);
- рівні реалізованих закладом освіти загальноосвітніх програм загальноосвітній навчальний заклад здійснює освітній процес відповідно до рівнів загальноосвітніх програм трьох ступенів освіти: I ступінь - початкова загальна освіта; II ступінь - основна загальна освіта; III ступінь - середня (повна) загальна освіта);
- опис й обґрунтування основних засобів (загальних та специфічних), за допомогою яких адміністрація та педагогічний колектив реалізують призначення свого навчального закладу;
- спрямованість освітніх програм.

Розділ 2

Опис «моделі» випускника школи (гімназії, ліцею)

- найвищий рівень реалізованих школою освітніх програм; набір характеристик, що повинні бути отримані до моменту переходу учня на старший ступінь;
- «модель» випускника може включати: рівень його навченості, забезпечений реалізацією основних і додаткових загальноосвітніх програм; сформованість загально навчальних умінь і навичок; домінуючий спосіб мислення випускника; рівень сформованості соціальних навичок випускника; пріоритетні особистісні якості, що повинні бути сформовані в учня у процесі засвоєння освітньої програми кожного рівня; можливі сфери розподілу випускників II і III ступенів даного закладу (закладу середньої та вищої професійної освіти, сфери виробництва, послуг тощо).

Розділ 3

Цілі та задачі освітнього процесу школи (гімназії, ліцею)

- - цілі та задачі, що вирішуються через освітній процес і зміст освіти обумовлені «моделлю» випускника, призначенням і місцем школи в освітньому просторі міста, району, мікрорайону.

Розділ 4

Навчальний план та його обґрунтування

- відповідно до чинного законодавства організація освітнього процесу в освітньому закладі регламентується робочим навчальним планом (розбивкою змісту освітньої програми на навчальні курси, за дисциплінами та за роками навчання);
- вказується й обґрунтовується перелік додаткових освітніх послуг, що надаються школою в рамках бюджетного фінансування, тобто безкоштовно для учнів;

Розділ 5

Особливості організації освітнього процесу та застосовування в ньому педагогічних технологій

- стислий опис особливостей організації навчальної та позанавчальної діяльності, що забезпечує інтеграцію загальноосвітніх (основних і додаткових) програм, додаткових освітніх послуг і виховних заходів у єдину освітню програму.

Розділ 6

Показники (вимірники) реалізації освітньої програми

- методика оцінки та визначення досягнення або недосягнення заявлених цілей і задач освітнього процесу;
- об'єкти контролю (що вимірюється або контролюється);
- процедури контролю (за допомогою чого, яким чином вимірюється об'єкт);
- періодичність контролю (як часто вимірюється об'єкт).
-

Розділ 7

Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

- вказується, яким програмно-методичним матеріалом забезпечується реалізація змісту освіти у школі та досягнення прогнозованого результату її роботи;
- обґрунтування вибору конкретного програмно-методичного матеріалу освітнім закладом.